

Esc de done ori in septemana: **Jol-a** si **Dominec'a**; era candu va pretinde importanta materieloru, va est de trei seu de patru ori in septemana.

Pretulu de prenumeratiune,

pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
" diumetate de anu 4 fl. v. a.
" patrariu 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainetate:
" anu intregu 12 fl. v. a.
" diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corepondinti ai nostri, si de adreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corepondintiele, ce prescu Redactiunea, administratiunea seu speditur'a; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. pe linia; repetiri se facu cu pretiu scaziutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pentru una data se anticipa.

Invitare de prenumeratiune

»ALBINA«

pentru celu din urma patrariu alu anului curinte, cu pretiulu de 2 fl. v. a. in monarchia, si de 3 fl. in strainetate.

Ce este diaristica la unu poporu?

Este interesarea, cunoscintia si cugetulu acelu poporu, seu propriamente a sufletului seu, a intiesigintiei sale, a carturariloru sei; este darea de sema despre sine — lumii, er siesi — despre cele ce se petrecu in lume, juru-imprejuru de elu, despre progresulu seu regresulu ce face omenimea peste totu si tier'a si natiunea sa specialmente — pre calea desvoltarii materiali si spirituali.

Este cea-ce — in vietia mai vertosu lu redica pre omu si pre poporu peste dobitoce, la gradulu unei clase de fiintie mai nalte ale creaturiei.

Poporale, cari n'au diaristica, sunt astadi — curatu ca turmele de sclavi, seu de omeni selbateci.

De aci, cu catu unu poporu este mai desvoltatu seu mai redicatu peste turmele de sclavi, de solbateci, de dobitoce, — cu atatu astadi mai multu este latita la elu diaristec'a.

Asia d. e. statele unite ale Americii nordice, cari astadi trecu de celu mai desvoltatu poporu in lume, la o poporatiune de 36 milliune, are o diaristica de 7750 foi, dintre cari forte multe au peste 10, pan' la 50 de mii-de prenumeranti; er tote impreuna numera peste 6 milliune pe abonamente, dintre cari 5 1/2 milliune in tier'a, er 1/2 million in strainetate. Va se dica, in Statele unite americane, cam totu pre alu sieptelea omu se vine cate unu esemplariu de gazeta.

Decatu Statele unite americane preste totu, inca mai inaintatu in cultura si civilisatiune este puntulu globului nostru, ce se chiama Parisu. Acesta, cu o poporatiune de 2 milliune, are departe peste 500 de foi periodice, ce cadu in sfer'a diaristiceii. Numerulu prenumeratiuniloru la totu felulu de foi din locu si de prin provincie, — in Parisu, seu adeca a esemplarieloru ce se cumpera si citescu, trece peste 300 de mii; adeca cam totu pre alu siestelea omu cade cate o gazeta!

Dupa definitiunea de mai susu a diaristiceii, si dupa datele ce citaramu, asia credemu, ca este invederatu, cumca — *inmultirea normale seu succesiva a diaristiceii la unu poporu insamna — redicarea acelu'a in cultura, in progresu materiale si spirituale, politicu si nationale, in civilisatiune*; precum din contra, *scaderea diaristiceii* — nu pote insemna, decatu *scapetarea aceluasi poporu, regresulu lui — spirituale si materiale, politicu si nationale, — indobitocirea lui*.

Se nu se puna vr' unu romanu, cu buna pricepere de aceste date, si totu de data cu anima infacarata si fantasia vivace, a compará pre cele vr'o 10 milliune de Romani, din Oriintele Europei, cu poporale in desvoltare si progresu — fie cu celo din Europa, seu macar din Asia si America; caci atare comparare pre usioru ar pote trage consecintie, prin cari acelu romanu se-si perda mintea, seu se despere de viitoriulu natiunei sale!

Acele 9—10 milliune de Romani, acestu poporu, descendenti de la Romanii domnitori ai lumii, — acesta multime, de 17 secle sclava in propriulu seu pamentu, — acesti omeni atatu sunt de seraci in diaristica si in fii pricepetori si cultivatori de diaristica, in catu, deca cineva ar insira pre tote poporale lumii, cate

traiescu constituite in staturi, deca le-ar insira pre o scara lunga, dupa gradulu ce li compete din acestu punctu de vedere, punendu la gradulu supremu pre *Danemarea* cea mica dar in cultura si prosperitate mai inaintata, apoi pre *Republica nordamericana*, apoi pre *Olanda* si *Belgia*, pre *Franca* si *Anglia*, pre *Elvetia* si *Sassonia* etc. etc. — vai ce de parte, ce diosu, — in ce societate trista ar afla pre Romania si pre romani!!

Aprupe diece milliune de romani — n'au 100 de foi periodice, si dintre acestea — un'a n'are 2000 de prenumeranti, dar cele mai multe n'au nici 500! Tote impreuna, din cele 9—10 milliune de poporu, abia vor ave 15 mii de abonenti si vr'o 40 de mii de cetitori, si asia — abia totu la 6—700 de romani se vine cate una foi'a, dar — nici acest'a, — nu foia de tote dilele, casi mai totu de un'a la poporale ce stau in fruntea civilisatiunei, ci de comunu cate una bieta foia septemane!

Nu potemu nega, ce e dreptu, ca in vecinatatea nostra essistu unele popora, cari in acesta privintia stau — dora mai reu de catu noi, — dar deca acest'a nu este nici mangaiere si nici scusare pentru noi, apoi cu atatu mai pucinu potemu se ni inchidemu ochii de naintea adeverului si — deja *periculu*, ca — nu numai langa noi, ci deja prin mediloculu nostru se afla popora — in acesta privintia de 10 si de 100 de ori inaintea nostra, precum sunt *nemii*, *magiarii*, *sassii* din Transilvania, si chiar *serbo-croatii*!

Din acestu — forte momentosu punctu de vedere, noi cu anima plina de dorere vedemu ca, se pregatesce o noua, forte considerabile *scadere in diaristica nostra*, si anume in cea — si asia atatu de slaba din Austro-Ungaria. *Progresu* — nu este acest'a, ci celu mai invederatu *regresu*. Si — deca ar mai fi de lipsa vr'o dovoda pipaibile despre aceea, ca *Imparat'a Austriei nu se ingrisesce de cultura si progresulu poporalaru sale*, er *domn'a magiara, asia batjocurita liberala si constitutiunale, chiar lucra din respecteri pentru d'a impedece si ucide cultura si desvoltarea poporalaru nemagiare si specialmente a Romaniloru de sub stepanirea sa*, — apoi aparitiunea de facia ar da acesta dovoda in abundantia! Noa celoru dela *»Albina«* celu pucinu, patrioticii si liberalii magiari si magiaroni, ni-au amarifu vietia prin persecutiunile lor, si ni-au strivit'o prin volnicia lor, prin carea mersera pana a impedece de adreptulu pre comunele nostre, se nu prenumere foi'a nostra, er pre corepondintii si colaboratorii nostri, despre cari potura afla, ii vecsara de mor'te!!

Pre langa tote acestea, ma chiar in facia acestora, ce ar fi mai naturale, decatu ca — tocmai, si inca cu poteri indnoite se ni sustienemu si continuamu foi'a nostra *»Albina!«* Da, deca am ave o inteligintia cu o pricepere mai buna, cu o voia mai firma, cu unu caractere mai statornicu; dar — asia cum suntemu, dupa tristele esperiintie ce facuramu, ore mai avemu pre cine se ne radimamu?! Mai potemu sta dreptu, for'a ne teme de blamu si rosine?!?

Si cu tote, inca n'am vr'e a fi disu — vorb'a cea din urma. —

NB! Precatu timplu suntenu ocupati cu regularea abonamentelor si a expeditiunei, nefindu in stare a da foi'a regulatu, de 2 ori la septemana, ne vomu adoperá a o face cu atatu mai bogata si interesante.
Red.

Budapesta in 10/22 oct. 1875.

Caracteristic'a momentului e, ca cei de la potere, de a dreptulu si prin organele lor, ingrasiate din sudorea poporaloru, si-punu tota trud'a, intru a face ca se creda lumea, ca — *tote mergu bine*, — *nime nu e neliniscitu si nemul-tiamitu*, — *cei pucini, turburatori de profesiune, meru se parasescu de catra multimea — desamagita, si — ca asia ne apropiamu repede de paradisulu fericitii pre pamentu, sub conducerea, dupa principiele »liberaliloru«, astadi la potere!*

In astfelu de tendintia — firesce ca, domnii si organele lor, si-nchidu ochii, si nu voru se veda miseria si ticulosa publica, — si-astupa urechile si nu vor se auda vaietele omenimei patiminde, — chiar din partile rescolate ale Turciei, numai cu neplacere, dar — fora comentaria iau notitia din candu in candu despre barbariele si crudimele selbatece, ce comitu calaii turcesci in contra bietiloru crestini, pre cari mergu oblu a-ii sterge de pre facia pamentului!

Cu tote acestea, seu chiar insa pentru acestea, nelinisea si neodihna si nemuliamirea cresce si prinde radecine totu mai afunde in anime, si — lupt'a in *Bosnia* si *Herzegovina* a devenitu — *zadomolibila*, o lupta la mor'te si vietia — pentru totu poporulu!

Precum se prepara in afundulu pamentului, prin golurile secrete, elementele invapaiate ale vulcanului, ferbendu si frementandu-se cu inversiunare, pentru ca la unu momentu — neprevedutu, se isbucnesca, se infiore lumea si se dobor'a si cutropiesca totu, ce lavei clocotinde ar sta in cale: asia ni se pare situatiunea politica de astadi, pre carea domnii tindu a o acoperi si ascunde prin mintiunile lor de naintea ochiloru lumii! —

»Ellenör« de astadi scie se ni spuna dupa despie telegrafice, ca — in satulu *Romanesci* din langa *Fagetu*, comitatulu *Carasiu*, poporatiunea valacha s'a turburatu si a pruruptu in revolta, aprindendu casele pretorelui *Fábry* si puscandu asupra muerii acestu'a, carea este sor'a ministrului *Szendé Béla*. Caus'a — nu se scia!

Dar nu se scie! De sburdati, — de iubire, de fericiere si adoratiune pentru domni — s'au inversiunatu romanii!! Sciti ca asia ne invetia logic'a, psiholog'ia, moral'a lor politica de astadi! Cumca elementele invapaiate si inversiunate de sub pamentu, se fie resuflatu ael, prin vr'o crepatura, facuta pre afundu de dlu *Fábry*, cumnatu alu ministrului, — de acest'a firesce, nu pote se fie nici vorba! Las' ca vor carp'o domnii cu ace de baionete si cu atia de stenguri, si-apoi — er va fi pace, si bine!

»Orientulu latinu,« dupa o vietia scurta si precaria, in nrulu seu 62 din 30 sept. v. si cu unu *»Ultimu cuventu«* catra publicu, si-dechiará incetarea, din caus'a lipsei de spriginire.

Cele ce insira onorabilea Redactiune in *»Ultimulu cuventu,«* privindu la starea psihologica in carea ne-aperatu trebuie se se fie aflatu ea in acestu duros momentu, nu se potu lua la pre stricta critica, si noi ne marginimu a observá, ca — ele peste totu areta o ambitiune atatu de colosale, cum atare nu pote se fie indreptatita la noi — nici din partea celoru mai probati si recunoscuti matadori politici si literari. Cu

astfelu de ambitiune si intipuire apoi, nu ne miramu de sortea fratiloru de la *»Orientulu Latinu.«*

Ori cum, noi din adunculu animei compatimimu pre fosti dd. colegi ai nostri pentru grele sinamagiri si amarele desilusionariu.

Toti am avutu de acestea si toti am suferitu pentru ele! Er in catu pentru — persecutiuni de susu, si pentru intrigari si dusmaniri, publice si secrete, chiar din partea romaniloru, apoi — cine ore ar ave dreptulu de a se plange pentru atari, mai multu de catu noi?!

Onorabilea Redactiune a *Orientulu lat.* asecura, ca — intru acoperirea speselor foii, a avutu a da, pe langa labore de dia si de nopte, o suma in bani gat'a de — 3194 fl. Marturisimu ca noi credeamu sacrificiulu dlui *A. Densusiannu* inca mai mare! Cu tote elu este destulu de mare, pentru d'a pricepe oricine, ca — catu trebuie se fie alu nostru, *de 10 ani!* —

»Ellenör« luandu notitia despre incetarea foiloru nostre opositionali, explica acesta din — lapedarea poporulu nostru de catra noi, si alipirea sa catra politica magiara.

Se i dee Ddienu totu astfelu de alipire, si atunci — a batut'o!! —

Ministeriulu magiaru liberala, ieri er si-mai schimba o pele. Ministru-presedintele *Wenkheim* depuse conducerea si remase — ceea-ce a fost mai nainte, ministru curtii seu alu persoanei Domnitoriului, er loculu seu in conducere lu ocupa dlu *Tisza Kálmán*, pastrandu si si portfoiulu de la interne, si si pre ceialalti ministri colegi.

Lucrulu merge — de minune, la vale in diosu, cu monarchia si cu autoritatea.

»Nur immer zu. Wer zulezt lacht, lacht am besten!« —

Budapesta, in 9/21 oct. 1875.

Esc. Sa inaltu pre santitulu d. archiepiscopu si metropolitu din Sibiu, *Mironu Romanu*, pre cum din intemplare aflaramu, abia domineca demen'ia a sosita dela Viena, din inalt'a sa misiune — in celu mai strictu incognito aici, peste dia apoi a amblatu — totu in acelu strictu incognito, pela unii mai mari ai tierit, prin Buda; in fine totu in acea dia cu de sera plecá — in pace, intregu, sanatosu, totu incognito — prin Aradu, catra inaltulu seu scaunu.

Tote acestea, repetimu, ca desi sunt de totu positive, seu adeca fapte complinite, noi le-am aflatu numai prin intemplare. Cele ce publicaramu in nrulu trecutulu despre inalt'a persona a Esc. Sale, le afasaramu er din intemplare, dar — nu dupa fapte, ci dupa vorbe, si — de aceea ele nu s'au adeveritu. Peste totu, ajungemu totu mai multu a ne convinge, ca ori ce se aude, seu crede si apune despre ESa, inaltulu nostru teneru Principe hiericescu, numai atunci sunt positive, dupa ce au trecut in fapte.

Din Aradu ni se serie, ca Esc. Sa, petrecendu acolo luni peste dia, a aretatu o facia forte serioasa si ingrigitá. — Vorba se fie! Dar ce grige mare se ma aibe inaltu Preasantitulu, candu in Viena, alaturi cu potericii tierit, pusera tote bine la cale — cele mari; er de — celelalte bagatole, dora ca nu-lu va doré capulu! —

Luni'a trecuta, dupa mediadi, intre 4 si 5 ore, sosl intempinatu cu nespusa pompa — Imperatorele *Vilhelmu* in Milano, ca ospe alu Regelu *Victore Emanuilu*, pentru de a intorce acestuia vedutu de la 1872.

Acesta veduta afla o suta de diferite interpretatiuni in foile publice, precum de asemenea se splica in cele mai diferite moduri — neparteciparea lui *Bismark* la acesta intrevedere a celoru doi monarchi aliati.

Despre *Bismark* se dechiará oficialu, cumca este indispu si medicii nu i per-

miseră o calatorie atât de lungă și iritatorie; ei, dar lumea este plină de banuți și vrea să știe câte toate alte cauze!

Credeți că — nu merită a pierde timpul și spațiul și pentru d'a insiră varietate nescuri, nici pentru d'a descrie — ne mai pomenitele parade și manifestații de simpatia și bucuria din partea Italianilor la această ocaziune.

În această privință ajunge a se, că însuși Imperatorul Vilhelmu, într'o deosebită căta Imperatressa Augusta se aprime, cumcă o astfel de pompa și splendor n'a mai veduți în viața sa!

Pre lungă această ne marginim a notă, că opiniunea publică din Franța, în această înteluire nu află nici cătu de puțină cauză de îngrijire pentru pacea Europei și a nemeș, pentru securitatea Franței.

Acești considerații corespund pe deplin și toatele ce se schimbă marti la pompăsa mea regală, între ambii suverani, cari cu din adinsu intonara pacea Europei, ea garantată prin amici'a ambelor state și națiuni.

Dintre vocile publice ale organelor Prusso-Germanice, este memorabilă și merita atențiune sentința ce emite oficiosa „Prov. Corr.“ care sună, că înteluirea din Milano este de importanță generală pentru lume, avându a sigilă nouă a ordine politica, și lipsă a principelui Bismarck — nu prejudeca importanței.

Noi credem această, numai — deca am poté fi cu betranulu Vilhelmu, „temetoriulu de Ddieu.“ între patru ochi, fiam întreabă ou tota sinceritatea și submissiunea: Care nouă ordine se sigilădă? Cea basată pe principiulu nationalității, prin care s'a intrunitu și unificatu Germania și Italia? Să — cea basată pe principiulu cinismului, materialismului, fôrției și insielatiunii, prin cari — sub egidă Berlinului, poporale cele mai mici de prin prejura, a nemeș colă dela Dunare, se demoralisedia, se despoia prin furtu și jafu, se sugruma în desvoltarea lor materiale și spirituale, politica și natională?

Suntem convinsi, că — betranulu Dominitoriu-erou — ar roși în fația.

Si — nefericitulu Napoleone alu III-lea a predicatu nouă ordine în Europa, pe basea principiulu de nationalitate, dar totu o lăta a respandit u morală a de susu panaliosu, juru imprejuru, menagindu pretinsele repturi istorice ale tiranilor, și — Nemesea la ajunsu; elu a caditu a vai de elu, neibutu și necompatimitu nici le despoti, nici de popora!

Asă ambla toti, cei mari și cei mici, cătu credu a poté servi al lui Ddieu și lui Satanu, și adaverului și mintiunei, și dreptăței, și nedreptăței, și astfel u pacali — pre toti și pre toate! Nu semnu de potere, nu sentiu de valoare, vertute, demnitate — este această politica, ci — dovăda oclatante de ticăloșia!

In Viena, marti'a trecută deschiendu-se nouă sesiune a senatulu imperialu, min. financioloru, dlu de Protis, prezentă bugetulu cislaitanu pre 1876, carele cuprinde în partea trebuințelor sumă totală de 403.869,876 fl; cu 21.587,827 fl. mai multu de cătu anulul prezentu; — er în partea acoperirilor — 378.941,953 fl; adeca cu 5.852,054 fl. mai multu de cătu pre anulul prezentu, — ca- ce usoriu se pricepe, deca vom scđ că în anulul acestu au încursu peste 4 mil. mai multu din dările directe decătu se pili-minase; — astfel u se prevede unu deficitu pre 1876 de aprôpe 25 mil. fl! —

Unu deficitu atât de colosal — n'a mai avutu Austria do multu, și — ea inca vrê, a-si luă refugiu la urcarea dărilor, casi Ungaria!

Mai dilele trecută, deputatulu suburbialu Leopoldinu din Viena, dlu Suesz, înfaciosindu se în mediloculu alegetoriloru sei, pentru de a se consultă cu ei asupr'ă situatiunei, li verbu multu depre calamitate a economică în Austria, și apoi termină ca — „acăsta Imperatressa este aprôpe de a se prepadă în financiarial-mente!“

Bugetele întarescu această. —

Comisiunea financiară a Caaci reprezentative unguresci, tocmai și-termină greuă opera a examiniării bugetulu.

Ea, această comisiune, a stersu — după calcululu lui „Hon.“ din bugetulu ordenariu, propusu de guvern, 257,188 fl. și a adausu la diferite alte puncturi ale aceluasiu — 56,975 fl.

A scadiutu deci ordenariulu cu 200,213 fl.

Din bugetulu straordenariu a stersu 88,000 fl. ne-adaugundu nemici'a.

Si asă comisiunea financiară ar fi redusu bugetulu trebuințelor cu — 288,213 fl. v. a.

În partea acoperirii, comisiunea a urcatu unele pozitiiu adaugundu 1.423,844 fl și erași a scadiutu alte cu 1.668,343 fl.

Si asă acoperirea peste totu ar fi redus'u cu — 244,499 fl.

Asfelin această comisiune se pretinde a fi îmbunătățit starea bugetulu cu: 43,714 fl.

Dupa decernarea comisiunii deci, pentru administratiunea interna a terii ar fi a se preliniă 83,419,309 fl. Celelalte trebuințe sunt stabili, sâu stabilite prin Delegatiune. Er ca acoperire din venitole terii ar fi a se votă: 200.235,493 fl. v. a. plus dările noue ce sunt a se introduce și urcările coloru vechie, ce sunt a se votă. —

Altfeliu calculă „P. Napolé“ rezultatu statoririloru comisiunali. Dupa densulu sumă totală, stabilită de comisiune; ar fi: 234.425.854 fl. trebuințe; er acoperire 216.776,363 fl. Asiădara cu unu deficitu de 17,649,484 fl.

Ăci — firese au intratu și trebuințele votate de Delegatiuni, și cela pentru cametole și amortisiunile impramutiloru și pentru subventiuni.

Noi inse credem, că — nici acestu calculu nu este exactu și completu, ci că deficitulu nostru are să fie multu mai mare. Ori cum, pan'acuma unu deficitu de 17,600,000, este constatatu, și „P. L.“ anucia în nrulu seu de astadi, că — comisiunea financiară luată dejă o decisiune de cea mai mare importanță, acea adeca, ca — pentru acoperirea deficitulu, se se marșea dările pre 1876 cu 8 millioane! — Popora bucrati-ve! Eca dulcele frupta, alu alegorei do deputati liberali guvernamentali! —

Foile domniloru stepanitori — salta do bucuria pentru acestu conclusu; căci — dicu ele, prin această mesura, creditulu terii trebué să crêscă!

Noi ne indoim că mesura va avé această urmare; chiar din contra: lumea financiară, carea știe pré bine, că dările abia se potu acôpté prin esecutiuni, sâu nici asă, — carea aude protestele de prin municipalități și din poporu în contra urcării dărilor, pentru că poporulu nu mai are de unde să plătescă, — lumea financiară carea vede, aude, știe aceste, se va convinge și mai multu, cumca — tiér'a noastră și stepanirea magiara — este deplinu cōpta pentru bancruta, și — numai inca prin sforțări absurde, nenaturali — se mai sustiene ca vai de ea!

Domnii nostri — reu calculă, că și cealaltă lume ar fi orba și prōșta, casi ei; tocmai precum ridiculu lucru este, a se provocă totu la patriotismulu și la plecare spre sacrificia a poporatiuniloru, precand ei — nu știu dovodi nici o umbra de patriotismu fația de poporatiuni. —

Bancrotulu financiaru alu Turciei, adeca dechiararea inaltei Pôrto otomane, că interesele și amortisiunile dapa detoriile sale publice, nu le mai poté solvi întore în numorariu, pre cum au fost deobligate, ei pro diumetate se vor responde în bani, er pre diumetate în bonuri cu 5 procente, dupa c'nei ani rescumperande, — această mesura, volnică precum se constata, mai tare a isbitu pre Franța și resp. pre capitalisti franceși, în ab cărora mane se se afle aprôpe 2/3 dinu concernitile detorii publice ale Turciei, adeca aprôpe 300 de millioane franci rentă și amortisiuni, din care cauză asiă-dara Franța pe totu anul ar avé o scđere de 150 millioane franci!

Este deci lucru natural, că în Franța intrôga, de ia o margine la altă, se rodică unu strigatu de indignare pentru acestu actu de silnicia și insielatiune, și că guvernulu franceșu trebué să pasiése la med-locu, pentru d'a aperi interesele cetățeniloru.

Dlu de Dezazes, min. de esterne alu Republicii franceșe, se fie adresatu de crundu o nota catra curțiile cele mari, specialmente cătra Anglia, Italia și Austria, spre scopulu d'a se întielege la pasi colectivă în Constantinopole. Italia, carea inca ar fi îngagiata cu vr'ô 60 millioane franci, numai de cătu se-si fie datu consentiulu, — Anglia să fie asteptatu mai antaiu manifestații din partea poporatiunei sale, ca- ce alaltu-ieri și urmă, tenendu-se în Londra unu metiugu mare și intru acela decretandu-se provocarea guvernulu pentru intervenire; er în fine despre biét'a Austria se sună, că — ar fi refasatu d'a sprigini pretensiunile Franței, în care urmare, cursurilo hârțielor salo iuto începu a cadé pre la burse, er aurulu și argintulu a se urcâ precum arătăm mai la vale sub rubrică concerninte. —

Budapesta, în 21 octomvre n. 1875.

Deca ne-am indignatu de comedi'a ce jocara veniturele straine și anume vagabundi de jidani — în Bucovina, cu ocaziunea pocitulu iubileu și la deschiderea pocitei Universității nemțesce; și apoi contra-demonstrațiunile ce provocă acea comedi'a din colu în Romania libera, ne facera să ne bucurăm, că contrarii essis' intiei nôstre, dederă îndomnu spiritoloru adaveratu romane, de a se aretâ în tôta splendoră luminei focului loru nationale.

Mercuri în 1/13 oct. atâtu în Bucuresci în biserica Santulu George-nou, dar uai vertosu în Iesi, se tienura parastasuri, adeca rugatiuni funebrale în memoria fericitulu principe Gregorie Ghica, ucisu de turci în modu crudu și lasiu, în primele dile ale lui opt. 1777, pentru că a protestatu în contra rapirii Bucovinei de cătra Austria.

Solenitatea această, după tôte descrierile, a fost atât de grandioșă, și essecutată chiar officiosu, print'ou multime atât de aléza și imposante, cum nu s'au mai veduți asemeni!

În Bucuresci diacursulu comemorativu l'a tienutu veteraniulu nostru mare literatu, A. T. Laurianu, er în Iesi — s'au tienutu trei, unulu de primariulu urbei, asiă dicendu — officiale, apoi altulu de bucovineanulu d. Dem. Petrino, laureatulu nostru poetu, în fine alu triplea — do primulu oratore romanu de astadi, dlu profesore Nicol. Ionescu. Tota tiér'a, tôte urbele și judeti-tele au fost reprezentate, și — s'a versatu multe lacrimi și s'au pusu siere juramentu la monumentulu ce s'a improvisatu martirulu-principe de la 1777! Și foile din Romanuța libera, întrecu pre ale nemțiloru și jidaniloru — intru aprătirea acestei mari și demne solenități. — În nrulu viitoriu vom dá și noi o scurta descriere specială. —

Budapesta, în 20 oct. 1875.

(Starea și mergerea lucrurilor în Serbia.) Prin caderea ministerulu Ristiću, — care cadere se atribué intrigeloru partitei reacionare de acolo, ajutate de diplomati'a celorlu trei Imperatii de la nordu, totu pentru scopulu reacioniei, — destulu că prin acea cadere, Serbia pentru acuma a scapatu de resbelu, rescolatii din Bosnia și Herzegovina au ramasu fara tóta speranță de sucursu din partea și a Serbiei și a Montenegroi, dar — spiritule în tiér'a lui Milanu nu s'au linisita; insuratiunea sa, pe langa tóta pomă ce o desvoltă, nu fi în stare a entusiasma pre nici unu patriotu seriosu, ba temerile coloru de la potere și chiar ale tenerulu domnitoriu, din dia în dia crescu și se inmultiescu și — firese că, într'ăsteliu de imprejurări despotismulu și terorismulu începe a iolocui legea și dreptulu!

Eca ce ni spune „Politik“ din Praga, despre aparitiunile din Belgradu:

„Aréstările sunt la ordinea dilei; politia crede a fi în urmă unei conspiratiuni contra vietii principelui. Redactorele primariu de la „Istok“, literatulu Stancic, s'au pusu în primôre. În Zimonu, pe teritoriulu croaticu-slavonu, s'au încalcatu localități Redactiunei și tipografie lui „Granicar“, cercandu-se proclamatiuni revolutionare în contra domniei lui Milanu; er poporulu din Serbia, dora pentru de a-lu mol omi, i se povestece multu despre pregatiri de resbelu, cari se facu mereu peste iérna și se voru completă p'au'ă primavérea, anda resbelulu ne-aporatu se va deschide contra Turciei! Într'aceea — asiă se dice, că și unu imprumutu va fi realizatu, pentru acoperirea speșeloru resbolului, er ostirea natională peste tôte iérna si-va continuă essecutiile militari.“

Dar — inca și mai posomorite sunt scirile ce aduce din Belgradu, de comuna bine-informatulu diariu magaru „Kelet Népe“, carele în nrulu seu de luni s'era ni spune, că guvernulu principelui Milanu tare se teme chiar și de o revolta a armatei, în carea nemulțamirea pentru portarea din urma a principelui — este la culme! Intregu corpulu officiariloru serbi se dice a uatri cele mai mari simpatii pentru principele Nicolau din Montenegro, pre care l'ar și dori de domnitoriu în Serbia!

Si aceste se scriu și respandescu totu în timpul, candu principele Milanu si — scribădă casatori'a în Belgradu cu o pomă nemai veduța acolo, candu elu toastădă, pentru Imperatulu Russiei, atât de gratiosu patronu alu Serbiei și alu familiei Obrenoviciu, și candu plebea, bine adepata și saturata, nu mai gasesce margini si mesura entusiasmulu seu pentru — „adoratulu Domnitoriu!“

Va se dica, se reconosec în faptă, cumca poporulu Serbiei vrê resbelulu și că nu este multamitu, ba este chiar maniosu pre principe, pentru că nu-lu duce în resbelu numai de cătu!

Vom vedé, ce escigu va avé și principele Milanu din acea, că dede mana cu diplomati'a și reacione, în contra dorintiei poporulu seu. —

Ungaria — coloniă austro-germana!

Adenôra aretar. unu la acestu locu, cumca Ungaria, alături a Turcia, sunt principalie terii diu Europa, cari — nu trăiescu, pentru sine; ale cărorlu popora nu muncăscu, asudu și sangeră — pentru sine, ci pentru altii.

Nu ne temem că, se va poté află condei domnescu, limba cu minte și onorabile, care cu date positive în mana, se nego aceste adaveru. Dar — deca s'ar gasi cutare mame-lucu sfruntatu, ca să ni contradica în publicu, apoi tocmai astadi — manifestațiunile publice, și — dora mane evenimentele positive, i-ar dá reu peste gura.

Ună dintre tendințele politice dlu Tizsa et consortes e: a corege pactulu de la 1867, a neme în privință a venitulu seu dărilor de consumu și resp. în privință a vameloru comună, în cari privinție domnii magiari se tienu tare pacaliti și daunati de Austria germană, și prin care corectiune ei spora a căscigă pre fie-care anu mai multe millioane venitu, și totu d'o data a face posibilu o desvoltare a industriei terii, ce astadi do totu este innadusita de industria austriacă.

Ei, dar abia domnii magiari „liberali“ de la potere atinsera această cōrdă dorerosă, candu do din colu se si redică o furtuna înfricosiata, carea li face se pricepa, că — „nici o totă!“

„Său se se sustiene arangiamentulu de pana acuma în tōta deplinetatea sa, sâu — se se strice teritoriulu vamale comunu, se se intruducă sistemă a uniunei personală, cu teritorie separate de vama; Ungaria se-si vedă de capulu seu, că Austria si-va vedé de alu seu!“ — Asiă sună alternativă categorica a domniloru cameradi dualisteci de peste Laita.

Va se dica, cu privință la datele positive, pre cari domnii magiari pretindu a le avé despre acea, că — asiă cum stămu astadi fația de Austria, tiér'a nôtra nu numai contribuése nespusu do multu în escigulu nemțiloru austriaci și print'insii mediatu și alu germanismulu și Germaniei, ci — bietele popora ale terii nôstre sunt sistematecamente impedeate de a-si desvoltă o industria a lor propriă și de a se emancipă cu timpul financiarialmente de străinatete! — cu privință dicem, la acele date și această convicțiune a domniloru stepanitori magiari ai nostri, ésa totu mai multu și mai învederat la lumina dilei, ceea-ce noi do optu ani mereu am afirmat cu argumente logice, cumca — pactulu dualistecu, încheiatu la 1867 între Bismarck și Dediș și apoi adoptatu — de voia; de novoia — prin Dieta din Pesta și prin Senatulu imperialu din Viena și stacionatu de MSA Imperatorele Rege Franciscu Iosifu I. — pre langa perfidă sacrificare a poporoloru nemagiaru de din cōci — magiarismulu, și a celorlu negormane de din colu — germanismulu, într'ună a facutu din Ungaria o coloniă austro-germana, adeca unu tienutu, care poté se se administra pre sine cătu va vrê de reu, dar — nu i este iertatu se se desvolte și emancipe economicamente și resp. financiarialmente astfel u, incātu se trăiescă și muncăscă pentru sine, spre binele și înflorirea poporiloru sale proprie!

Liberalesle și guvernamentale modernu „Hon.“ în fația aparitiuniloru și espectoratiuniloru de peste Laita, se respica — ce o dreptu, astfel u:

„Asă nu ne tocimim! Deca Austria redica această pretensiune, apoi — pace de ori-ce invoiella între noi; atunci noi tăiamu nodulu prin medilocu și nu ne vom nega multu cu cestiunea, că — cum ôre ar trebué delegatu acelu nodu întru interesulu ambeloru părți. În atarsu casu — vom ceré, se fimu nedependenti, și cu tōta curioșitatea, cu multa poftiri buna, vom petrece pre Austria într'ă mare luptă, cărei se espune în oșmenea casu. . . .“

Totu astfel u vorbescu și celelalte foi domnesce; ba — „Ellenbr“ alu dlu Csernátöny — se știe și mai drastic, spunendu pre fația, că — „Austria de buna sâma, de aceea s'a impacatu politicescu cu Ungaria, pentru ca economicese se o potă jafu; și apoi mi t'ia la amenințări și huidirii — adaveratu mougoleșci — pre cameradii de din colu, cu totu cu Schmerlingulu loru! —

Insa — vorba se fie! Domnii magiari de la potere — n'au decătu se-si aduca a mente de nationalități din tiér'a, pentru cari — ca se le potă ucide și înghit, dejă aduseră marile sacrificia de pana acuma, dar pre cari — inca nu le potura ucide și înghit, și — tocmai acum liberalismulu dlu Tizsa și-asute cutitele și dintii ca — de buna sâma se le junghe și pape! — n'au dicem, de cătu se-si aduca a mente de această colosală tonta, această marétiă munca politica-natională a lor, pre carea numai cu ajutorulu fieru și morala alu Austriei o potu completă, și de la caroa — după impetrită nebută a lor, ci — astéptă salvarea viitorulu lor, er dnii de peste Laita, n'au decătu se îndemne pre duii Militiciu și Politu, ca se li mai sara o datu magiariloru în ochi cu amenințări panslavice, și — n'ou'a tocmea, n'ou'a capitulare și ingagiare a Ungariei de coloniă a Austro-Germaniei — va fi subscrisa și sigilata — tocmai asiă de Tizsa și de partii lui, precum a fost ea cu entusiasmu votata acum optu ani de mamelucii lui Dediș și Andrassy! —

Politica Prusso-Germaniei și — reacțiunea în contra ei.

De cinci ani de dile, de candu cu tranzierea la pământ și jafuirea Franței, Germania lui Bismarck, filosofă a speculatiua a nemțulu flamand, încercă, apăsa și demoralisedia poporale — juru imprejuru.

Dupa tôte semnele și datele ce ni se presenta vederii, politica destructivă din Berlinu — mai vertosu în două directiuni morge fôrte oblu și pre fația.

Mai antaiu și mai antaiu — în cele pucine inca ne-nghitite state germane — semisauverane, ca luera, ucide sistematecamente sentiulu și consciința de patriotismu istoricu, speciale alu lor. Sasonulu se nu se mai senta sasonu, se uite trecutulu cu sublimele sale suveniri, cu marii sei barbati și maretiele lor fapte, și — se se arunce, în adoratiune, naintea idoliloru modernu din Berlinu! Tocmai asiă Bavaresulu, Badeneseulu, Wurtenbergesulu.

Tendința a succesu — pana acu — de minune; Domnitorii și guverniele lor, ba pana si legelatiunile tierelor lor dejă incepusera a se sentî ca „vasali ai Prusso-Germaniei“, propriamente ai d-lui Bismarck; și acă-

st'a totu cu cuventulu, propriamente intipui-
rea 'său fictiunea, d'a eluđtā si asecură domi-
natiunea germana in lume, precandu in fapta
bunastarea, progresulu, fericirea lumescă a
poporulu pe vedute se periclitā si scade! dar
cugetulu senatosu alu poporulu se desteptā
si dejā reactiunea naturala in spirite se ivi
si-si redică vocea in tonulu protestulu celui
mai ageru si solenu in Camer'a Bavariei, prin
adres'a si motivările resolute ale ei, din par-
tea majorității partitei asiā numite „a patrio-
tilorū.” Este inceputulu de emancipare, si elu
este pre energeticu si seriosu, decātu ca se pōta
remané fora succesu. —

Facia de Austria si poporale ei, si de
asemenea facia de Romania si tōte poporale
Oriintulu, a cea-si politica prussaca lucrea a
ucido sentimentele si ideile de dreptu, de
moralitate, de solidaritate si fratietate; pentru
ca acelei poporale se nu se pōta in pace si li-
niscă desvoltā si consolidā, se nu se pōta in-
soci si intari, pentru de a-si asecură existin-
ti'a si prosperitate — ca natiumi si staturi
libere, ci — prin portare dusmanōsa, prin
apesări si nedreptatiri reciproc, ne'ncetatu
se se certe, urēcă, manancă, slabēcă, pentru
ca ne'ncetatu se fice avitate la spriginulu, gra-
titi'a si favōrea celoru poteriei din Berlinu, —
pentru ca sōrtea si viēti'a lorū pururi se stēe
acelorū la dispusetiunea!

N'ar crede omulu laicu, ce consecutia
si uniformitate in pasire, forme si scopuri,
constata mintea observatori'a si scrutatori'a —
in acēsti'a privintia, in Budapēsta si Bucuresci,
casi in Vienna si München! Firenze, cadrulu
unui articulu diaristicu nu pōte ajunge pentru
d'a insirā in elu tōte semnele si datele; dar-
istori'a nepartiale a epocii moderne de buna
sēma va adeverti acēsti'a din firu in peru. Er
noi la acestu locu de ocamdată ne restringem
pentru scopulu nostru a ne provocā la gre-
lele descoperiri si imputatiuni ce se fecera de
curendu guvernulu actualu si politiciu lui in
Camer'a Bavariei, anume in acea privintia,
cā — cum acestu guvernulu (*Lutz-Pferzschner*),
pentru scopurile sale centralisatorice conduse
din straintetate, anume din Berlinu, a falsificat
dinu conceptele, a calcatu legis, a denaturatu
dreptulu de alegere alu cetativilorū, a eschizat
moral'a din politiciu si administratiune a im-
pedecatu informarea Democratilorū despre a-
deverat'a stave a lucrurilor in tiera si adevertat'a
voia si dispusetiune a poporulu si astfelu a
a dusu lucrurile acolo, încātu o minoritate
amađia si stricata, o atre'i'a parte din tiera, a
esitū de asupra, si — facendū-se unġta ōrba
a unui guvernulu, condusū din straintetate, a
negritu si chiar zapadatū interesele patrio-
ticele ale tiera si ale poporulu, mergendū mereu
spre destrugerea tiera, intru interesulu strai-
nilorū!!

„O majoritate falsificata — nu decide
— valabilu pentru tiera; o constitutiune cu
majoritate falsa, nu este constitutiune, ci —
colaina!” — asiā plosni unulu in facia mini-
steriului.

Eca, vedeti! Cine in aceste grave acu-
satiuni, — nota bene, din partea conservativu-
lorū, „clericaliilor”, „ultramontanilor” din
Bavaria — nu aude, nu conōce, acelei
argumente, acusatiuni si principie, pre cari
— de atâtea ori le cetiramu si audiramu din
Bucuresci, din partea — asiā numitilorū „ra-
dicaliilor” si „rosi”, — in Budapēsta din partea
— asiā numitilorū „nationali revolucionari”, con-
trari ai constitutiunii, ai Tromulu si statulu.” —
din celu poste Laita din partea — asiā numitei
„opozitiiuni de statu”, sēu „opozitiiuni federa-
listice?”

Si — cine, vedendū sēu co-incidenția de argumente,
de constatari si acusari, nu le va urmari si
deduce la acelasi isvoru, din acelasi impulsu,
pentru acelasi reu si periclu publicu? Cine
— mai vertosu, decā va recugetā, cā — pre-
cum aici la noi in contra reclamārilor nōstre
pentru nedreptatirile cele colosali, pentru
calōările de lege cele nenumarate si conse-
cintii, pentru insielările nationalu cele cum-
plete — cei de la potere, numescă-se ei *Dek-
kisti* sēu *Tiszvisti*, libe-ali sēu conservativi,
nu seiu raspunde de cătu, cā asiā pretindē intere-
sulū statulu magiaru, carele este supremulu intere-
sulū alu tiera, carele nu conōce si nu admite altu
moralitate publica, — intocmai asiā si in Ca-
mer'a Bavariei, dlu ministru *Lutz*, *Tisz* li-
beralilorū de acolo, facia de acūsārilo si im-
putārile ce fecera „patrioti” nu seiu res-
punde — de cătu, cā — „in timpuri neliniscite
ca cele de facia, moral'a politica comuna tre-
buie se incete!”

Va se dica, elis'a centralisatorica, dom-
nii contrari desvoltārii si libertātilorū popo-
ratoru prin fortiarea scopurilor lorū — va-
temendū dreptulu si dreptatea, neliniscindū
si turburandū spiritele, provoaca din adinsu,
cu forti'a, miscāri in spirite, apoi — er ei iau aceste
miscāri motivu sēu acusatiuni pentru d'a des-
considerā moral'a in politiciu si guvernare!

Acī este periclu'a spiritulu ce se pro-
paga si sustiene astadi juru imprejuru din
Berlinu; dar totu acī este si isband'a, sierpele
ce — se face rōta imprejuru victimei sale
si apoi in ōrb'a sa patema se apuca cu dintii
de insasi cōd'a sa si se musca de mōrte!

Astfelu inceputu reactiunea in Bava-
ria; astfelu domni magiari ai nostri au adusu
tiera la supa de lemnu; astfelu Austria a
ajunsu in dōg'a Turcei; etc. etc. etc.

Si — inca unu rezultat mare, o isbanda
grandioasa!

Precandu Prusso-Germania si-a implan-
tatu dintii sai si-asi vērca veninulu seu in tie-
rele si poporale ochiate de viktima a nesati-
tului seu, si — tōte poterile sale si-le-a con-
centratu aci, spre demoralisarea lorū: pre
atunci Francia lasata in pace, la o parte, si-
pōtă încordā tōte fōrtiele pentru d'a se redică
mai iute din cadere, de cătu si-poteau intipui
trantitorii ei, astfelu reculegendū-se si avendū
a-si recuopā rangulu si influenti'a ei compete
in fruntea popōlorulū!

Acēsta esperiinta, precum pre d'o parte
incuragiadia pre poporale cu pricepere si viētia
la lupta si asiā inainta reactiunea in
contra veninulu propagatu cu profusiune din
Berlinu, — d'alta parte politica d-lui *Bis-
mark* implind'o de temere si grige, o impinge
d'a se demascā si compromite totu mai multu
in ochii lumii si astfelu de a alergā totu mai
repede spre perire!

Dēca lumea, cu dreptu cuventu a ad-
miratu intieptiunea lui *Bismark*, intru pre-
gatiunea caderei Francei, demoralisate prin
netrebnic'a politica alui *Ludovicu Napoleone*,
apoi totu lumea inca si mai multu va stā
uimita de — ne'ntieptiunea si nemoral'a,
urmata de *Bismark*, dupa eclatantia sa in-
vingero! —

O depesia de ieri din München ni spune,
cā Regele a refuzatu de a primi adres'a Ca-
merei si d'a dimisionā pre ministerulu pseudo-
liberalu; din contra si-ar fi dechiaratu prin-
tr'unu rescriptu — deplin'a multamiro cā
politici'a guvernulu presentu, — pre carele
majoritatea Camerei l'a inferatu de celū si
lucratōriū la tradarea patriei! —

Belintiu, comit Temesiu, 4 oct. v. 1875.

Onoratulu publicu cetitoriu este dejā
cunoscutu din colōnele acestui diuaru, cā
Prēsant'i-sa, parintele Episcopu alu Aradu-
lui *Ioanu Motianu*, in diferitele parti ale
eparchiei Sale, er desclintu in cele anesate
din Banatu, — desi abia la inceputulu archi-
pastoriei Sale, — ca unu adeveratū urmatoriu
alu Apostolilorū — si-a facutu visitatiune
sa canonica, si „mergendū”, prin biserică
si scole, pre la casele preotiloru si printre po-
poru pretotindendū „a invetiata”, indemnan-
du pre toti — mai antaiu la invetiatura, prin
care se nobilidica sufletulu si se cāsciga sci-
intiē, pentru d'a se desvoltā si propasī in totu
binele alaturā cu poporale conlocuitorice, apoi
totu spre acestu scopu, dar specialmentu pen-
tru imbunetatiunea stārii materialu — la lu-
crare, la lucrare neinterupta, si in fine la
economā, adeva, la criatiune agonisintiē,
spre a potē la casu de lina, din prisosinti'a sa
a ajutorā si pre cei nepotintiosi si lipsiti, si
mai vertosu spre a contribui si spre binele
comunu. Dara Prēsant'i Sa nu s'a marginitu
a indemnā numai cu cuventulu, ci o fece si cu
fapt'a; cāci in mai multe comune, unde a
aflatu sporiu, in tipu de reconōscintiē publica,
renumerā pre investitori si invetiacei.

Prēsant'i sa inse nici aci nu s'a
opritu, ci abiā sositu a casa din fatigōsele
caletorii, la 14 septembrie a. c. sub nrulu pre-
sidialu 2088, emise unu cerulariu plinu de
sfaturi bune, parintiesci, cātra cleru si cātra
poporu, cu provocarea d'a contribui prin oferte
benevoli, — la zidirea edificiuilū de scola pe-
dagogica-teologica din Aradu.

Este darā mirare, cā vocea archipasto-
riului nostru n'a sunatu fora echo, cā gla-
sulū celui-ce striga in pustia! „Este mirare,
cā „cuventulu trupū s'a facutu?”

Dara lasu se vorbēscă cifrele, din
Consensarea contribuitorū benevoli, din tractulu
protopropietate gr. or. alu Hasiasilui, pen-
tru zidirea edificiuilū de scola pe-
dagogica-teologica in Aradu: *Georgiu Cratiu-
nescu* protopopu in Belintiu, 100 fl; *Georgiu
Petroviciu* vicariu prototeralu si inspect. de scōle
in Budintiu, 50 fl; *Dem. Secosianu*, parochu
in Ictaru, 50 fl; *Const. Martonoviciu*, parochu
in Topolovetiu, 50 fl; *Ioanu Lazarescu* parochu
in Gruiu, 50 fl; *Nicolau Jucu*, parochu
in Rachita, 50 fl; *Georg. Petroviciu*, parochu
in Ficataru, 50 fl; *Dionisiu Cosariu economu*
in Belintiu, 50 fl; *Adamu Rosa* parochu si in-
spect. de scole in Leucensiesci, 20 fl; *Dim. Micoz,*
parochu in Rachita, 20 fl; *Const. Draghiciu*,
par. in Rometea-lunea, *Dimas. Gerga*, par. in
Padurani, si *Nicolau Macassu* par. in Dra-
goiesci cāte 10 fl; *Ant. Galiciu*, par. in Cutina,
si *Geor. Popoviciu*, par. in Monostoru, cāte 5
fl; la olalta 530 fl.

Este de insemnatu cā protopopiatulu
Hasiasilui, este unulu din cele mai mice
si serace, *) si cā pana acum inca n'au incursu
tōte colectele din acestu tractu. Dar si din cele
mai susinsirate credemū a fi destulu de in ved-
ratu, cā pre langa bunavointia se potu face chiar
fapte monumentali si in cele mai vitrege im-
prejurāri. Dēe bunulu Dumnedeu, ca apelu

*) Trebuie se dicemū si despre protopopia-
tele nōstre, ceea-ce a constatatu istori'a despre staturi
si tiera, adeva cā nu acelea sunt mai mari si mai
avute, cari sunt mai estinse si mai impopulate, ci
cele ce sunt mai bine administrate si conduse, si
cari producu mai multe fapte bune! Protopopia-
tulu Hasiasilui se vede cā are acēsta fericita sōrte.
Red.

Parintelui nostru Episcopu in protopopiatele
celealte, mai estinse si mai avute, se aiba
unu rezultatū mai imbucuratoriū! —

L. ramurile carpatiloru Belului, oct. 1875.

Dilele trecute fiindu la Aradu, in ceva
afaceri private, nainte de tōte cerceai noulu
instituto pedagogicu-teologicu, acārui a edifi-
care audii cā a inaintu dejā pana la acoperem-
entu.

Intr'adeveru, asiā si affai; ca resarindū
dintr'unu pamentu manosu si binecuventatu
de man'a providentiē, vedimū inaltindū-se
templulu grandiosu alu luminei nationali!
Monumentu de cultura si moral'a — din acē-
sta epoca bruta si decadiuta! — Apoi intie-
legendu eu tocmă, cā dñii profesori noui ai teo-
logiei in minutulu acel'a tienu ōrele de pre-
legere in salele provisorie alu edificiuilū pa-
rochiale-comunalu, nu potui a nu merge se
profitu si eu de ocaziune, pentru d'a vedē vi-
ni'a si munc'a noiloru lucratori! Aci apoi spre
mangaiere vedimū, neobositulu zelū si armoni-
ōs'a conlucrare a dloru profesori, pentru ina-
intarea si succelusu culturai fitoriloru nostri
preoti; me cuprinse unu sentiū de placere —
neexplicabile si in bucuri'a animei mele, recu-
getandū trecutul si asemenandū-lu cu —
prezentele si viitorulu, mi se implura ochii
de lacrimi, sciindū din esperinti'a de tōte di-
lele, cā — ce va se dica o *creștere buna*, mai
vertosu a creșcetoriloru poporulu, si price-
pendu cā atare creștere buna se face numai
in institute bune, prin invetiatori buni, cre-
dintiōsi si zelosi, prin influenti'a binefacto-
ria a spiritulu lorū asupra animei si minte
invetiaceilorū! Intr'adeveru, alta baza mai
buna si sicura pentru cultura si inflorirea vii-
tōria a poporulu nostru, astadi n'avemū, de-
cātu institutele si profesorii cei buni. Acesti
factori principali ai culturai si fericirei popo-
rulu, decā ii vedemū corespondindū chiaz-
mārii lorū, nu potemū a nu trasari de bucu-
ruria!

Ce e dreptu, profesorii nostri de teolo-
gia nu se potu feri de mari lefe si favori-
ri, ba ei sunt fōrte pucinu providenti si cu
celealte medilōce de perfeciōnare, dar domni-
ele lorū pelangă tōte acestea, si-cunoscu, si ap-
retii'escu chiamarea, se adopera a si-o a firmā si
realisā prin fapte, si — ceea-ce invētia si pro-
punu junimei, simtiescu tudedeodata fōrte pro-
fundu, si de aceea — nime care ii vede si
aude invetiandū si lucrandū, nu se pōte indoi
cā — ostenelele lorū voru fi urmate de suc-
cesu, numōa lorū — va fi binecuventata. Dom-
nii profesori, toti trei, convinsi fiindu din
adunculū animei lorū, cā atātu inaintarea po-
pōlorulū in respectulu moralității si a spiri-
tulu, cātu si a stārei materialu, prin urmare
si imbunetatiunea referentiiloru sociali si poli-
tice, aterna in prim'a linia dela cultura pre-
otiloru, dela o cultura a lorū morale si spiri-
tuale mai adevērata, mai serioasa si profunda
decātu cea de pana acuma: au cercatu tōta
ocaziunea prin care se pōta fi in stare, a co-
respunde cātu de bine tuturor derentilorulū
loru si recerentiiloru timpulu, straduindū-se
a face placuta caus'a invetiamentulu si popo-
rulu intregu.

Acestu zelū si acēsta straduintia ni este
o pretioasa garantiā, carea va face se inflorēscă
instituto pedagogicu-teologicu din Aradu si
prin fructele sale se se indulēcă si regene-
rodie turm'a credintiōsiloru, partea natiei
din acēsta Diecese.

Eu deci vinu a fericitā nou'a intreprin-
dere, pre baza sperantiilorū ce au desteptatu
in sufletulu meu esperiintiele cari le facut
despre zelulu noiloru profesori. —

Fabritiu Crisianulu.

Unulu dintre cei mai demni barbati
ai Romaniei si ai romanimei, unu
adeveratu lucēferu pre orisontele
nostru nationale, unu patriotu si
romanu — fora pēta si plinu zelū,
ILLUSTRULU
PETRU POENARIU,
membru ord. alu Societatei acade-
mice romane, fost multi ani —
conducatoriū alu instructiunei pu-
blice in Tier'a romanēscă. — incētā
din viētia, la 2/14 oct. a. c. in Bu-
curesci, obositu de slabitiunea be-
tranetiilorū, in a 78-lea anu alu
etatei sale.

In eternu amintirea lui!

Varietati.

× (Adevērinte eclatanti de civi-
lizatiune magiara si de fericire a po-
poratoru sub stepanivea constitu-
tionalē, liberate in Austro-Ungaria!)
Percurge tōte foile magiare si germane, ne-in-
gagiate naltulu guvernulu liberalu — fa im'
despre bravurele administrati-
o nali din partile Temesiuului, anume despre
hotiele officiali. In momentu, dlu
I a k a b f i, comisariulu magiaru de securitate

alu comitatulu Temesiu, — comitatu admi-
stratu de filosofulu supremu comite si de clas-
siculu vice-comite *Rōth*. — dicemū d. I a k a b f y
este eroulū faptei celei mai mari, adeva a tor-
turării de mōrte, in ascunsu a unui romanu
cu numele *Ilie Paunel*, pre carele apoi
mortu lu-ingropara totu pre ascunsu, er
esindū din intemulare lucrulu la lumina, me-
dicii comitatulu aflara mōrtea naturala, pre-
candu mediculu judicialu constată vātēmāri
de mōrte; er mai la urma se adevēri, cā chiar
bravulu erou pentru securitatea publica
inca si pre fame'a repositulu a batut'o reu
cu insasi man'a sa, pentru cā ea doriā a im-
partasi sōrtea sociulu seu! „*Kelet N.*” scri-
indu in nrulu seu 127 despre acestu casu,
dite intr'adeveru nimeritu, cā — „feciorii,
adeca pandurii dlu *Iakabffy*, dō-
rindu a-si asecură alorū propria
si a publiculu linisce, au afiatu
mai coresponditoriū scopulu, a
omōri in data pre ōmenii cadiuti
in prepusu de crime!” —

× (Societate lit. „*Petru-Matoru*”)
din Budapēsta va tiēne prim'a sa adunare
generale ord. de estu-timpu dōmineca 31 oct.
n. a. c., la 3 ore p. m. in localitatea sa din strat'a
Vatiului. (Váci-utca.) nr. 12. La ordinea dilei
va fi reconōsceriunea pentru anulū scolastecū
1875/6 — Reprezentanti'a societătii invita
decī cu totu respectulu pe toti Romanii din
locu, ca se binevoiescā a participe la acēsta
adunare —

— (Societate de lectura a studentiloru
romani din Clusiu,) a tiēntu la 25 septembrie
siedinti'a sa de constituire. Officiali ai Socie-
tătii s'au alesu: presedinte *Dr. Gregoriu Si-
vas*, vice-presedinte *Teodoru Mihali*, stu-
dente de cl. VIII; notariu *Nicolau Hossu*; bi-
bliotecariu *Vasiliu Paulu*, ambii studenti
de cl. VII; casariu *Virgiliu Barboloviciu* si
vice-bibliotecariu *Ioanu Ilișiu*, ambii studenti
de cl. VI. Societate sa va bucurā si de o fōia
scrisa „*Speranti'a*,” care va aparē sub redac-
tiunea lui *Petru Dulfu*, studente de cl. VIII.

× („*Stēu'a Maghiolorū*”) sēu — „Can-
tōce la Nascereā Domnulu Isusu
Cristosu, de At. M. Marienescu.”
Cārticic'a este tiparita in Biserică-Aiba,
ca tipariulu lui *I. Wunder*, pre hārtia fōrte
frumōsa, in 30 de poeziōne cu multe note ex-
plicitōrie si cu unu indreptariū, pe 47 de pa-
gine, si se vinde cu cāte 25 cr. or. v. a. Se
pōte trage dela dlu autoriū din Oravitia. —

× (Mesurele metricē.) Apropiandū-
se repede anulū 1876, candu an se între
viētia la noi mesurele metricē, se intielega
cā — spre informarea si orientarea publicu-
lui, se scrisera si publicara, de competentii si
necompetenti, in tōte limbele patriei o mul-
time de cārticele cu foliu de feliu de aplica-
tiuni si tabele. Dintre tōte cāte astfelu de
scrieri vediuva pana acuma lumin'a, foile cele
mari mai vertosu lauda o carte, scrisa in lim-
b'a magiara de ingenerulu si profesorele
Szűts Ferencz din Crisiulu-mare, si
toema aparutā in Pesta, la librariulu *Pfeiff-
er*, carea in metoda si chiaritate si inlesniri,
se fie unu ce nu plusultra!

— (Anunciu literariu.) A esitu de
sub prosa: **Sistemu metricu. Manualu pen-
tru invetiacei, de Basiliu Petri.** Cu cātu I. ia-
nuariu 1876 se apropia mai tare, cu atātu cuno-
scerea mesurorulu metricē devine o necesitate
mai urgenta. Calea cea mai sicura si mai
scurta de a transmite cunoscerea novelorū
measure in poporu, duc fora indoiā prin
scol'a poporale; factorii cei mai chiamati in
privintia acēsti'a, sunt invetiatori si invetiacei.
Dejā mai nainte dlu autoriū publicā unu ma-
nualu relativu, pentru invetiatori, carele in-
tempinā complacerea barbatilorū de specialita-
tate; acum dlu autoriū publica altu manualu
mai usioru — pentru invetiacei, pentru ca cu-
noscerē measureloru metricē cu atātu mai iute
si mai sicuru se se pōta propagā intre poporu,
ca se-lu ferescā de rotaciri si daune. Manu-
alulu e de 4 cōle si dimietate, tipariū desu,
si cuprinde urmatoriele capitele: I. *Sistemu
diecimale*; II. *Computulu cu numeri diecimali*;
III. *Sistemu metricu*; IV. *Computulu cu nu-
meri metrici*; V. *Transcomputari de totu fe-
liulu*; de unde se vede, cā manualulu tractediā
din computu tōte partile, cari se ceru neapar-
ratu pentru invetiarea mesurorulu metricē si
calcularea cu ele. Intrebāri si teme abundanti
insociescu capitelele senguratece. Manualulu
se pōte trage dela Dlu editoriu *Visarionu Ro-
manu din Sabiu*. Unu esemplariū legatu in
cartonu, cu spate de pansa, costa numai 20
de cruceri. Dela 10 esemplariū se dau dōua
rabatu. —

× („*Cea mai noua Carte de Bucate a Bu-
caturiei romane, francesce, germane si magiare*,”
cuprindiendū receptele de a gati in modulu
celu mai potrivit tōte bucatele de carne,
pesce, zarzavaturi (verdēturi si legumi,) si
aluaturi, de supe, souuri, fripture, salate, com-
poturi, prejiture si confeture, smantanuri,
cataliguri, essentie, siodouri, galatini, inghietaturi
si beuturē gustōse. Conducere spre a ingrosā
ferbendū, uscandū; spre a forbe in aburi si a
tiēne pōmele prōspete; spre a le conservā in
tiniohele, si spre a le murā in otietu si vinu-
arsu, atātu cātu si la manuirea paseriloru si
altorū, fripture, la ori ce feliu de mancare, —
terminii tehnici, adeva totu felulu de numiri
potrivite si usitate in bucataria, explicarea ce-

loru 15 ilustrațiuni silografice, pentru arta si iransiatu, pentru manuirea tacamurilor de meara si cuina, asiedierea mesei si servitiulu la mesa; — dupa feluri de incercari si probe, descrie chiar si la intiesu, de *I. C. Hintescu*.

A aparutu deja si alu II-lea tomu, la *Frank si Dressand* in Brasiovu, si costa — cu primul tomu impreuna, 3 fl. v. a. seu 7 franci ori lei noi. — Ambele tomuri impreuna formandu una crte, ele cuprindu dimpreuna ca Registrulu alfabeticu dela fine, 667 de pagine, cu ilustrațiunile si explicatiunile necesari.

Noi tenemu, ca acesta carte suplin-sce o mare trebuința in casa romana — culta, si de aceea — o salutamu si recomandamu. —

* *(Socota si multumita publica.)*

In nr. 9 alu st. Albine amu anuniatu cumca fruptasii romanilor din comun'a Cubin — avendu in vedere starea misera finantiale a bisericii gr. or. rom. din locu — sau constituitu intr'unu comitetu si au intreprinsu a arangi unu balu romanu in favorea bisericii romane fiindu in loco. La acestu balu, tinentu ip 16/28 fauru a. e. au participatu si contribuitu din locu si din alte parti p. t. d. n. I. de Despiniciu si B. de Despiniciu propriet. mari, Ar. Teodoroviciu comerc. P. Ianciu speculantu, Br. Măeșery capitanu de husari cāte 10 fl. Lad. Crăciunescu jude reg. Dr. I. Kozary med. cercualu, Geor. Teodoroviciu comerc. I. Nadaschi subjede cere. P. Ritomiroviciu ospetariu, Nic. Bunda notariu com. cāte 5 fl.; Ales. Marcoviciu, Filipu Levcoviciu ospetariu, I. Kelely pretore cere. cāte 3 fl.; Dușan Nadaschi viconotariu reg. Ales. de Emanițelu jude viconal, Dna Saru, Milan Ciroviciu propriet. Andr. Căsașă viciu comer. Mich. Marcoviciu ospetariu, Iuliu Behr comerc. Geor. Prandl comerc. Demet. Teodoroviciu magistru postale, Dr. Fr. Niklicsek, Petru I. Markoviciu, Ioanu Weber comerc. Schulteis ospet. Fr. Oswald, Sebast. Rösler, Bas. Demetroviciu comerc. Adolfu Wölf comerc. Ig. Basta ospet. Paulu Serbiatiu comerc. Muhardt telegraf. Fr. Hübsch ospet. I. Schweitzer, Botosiu parochu, A. Blasiu doc. Geor. Dimitriviciu, I. Ciolacu agr. Dem. Sarmesiu agr. cāte 2 fl.; Sabou mai., B. Nicoliciu, Muncieiu comerc. Ar. Nicoliciu propriet. Demet. Tomiciu, asist. de farm. Medlatiu, I. Coieiu, Teod. Cocor'a agron. St. Bucaciugron. Petru Mohor'a agron. Greg. Tiaranu agron. I. Paulu croitoriu, Eli'a Bucaciugron. Bas. Mohor'a agron. Laz. Miatu agron. Ios. Sibelca, Emer. Birslavu sergente, Alois Schweitzer, A. Grünwald, Hugo Behr comerc. Hermann Koller comerc. Guirinyi spralocot. la husari, cāte 1 fl.

Dela Budapesta: prin Magnificentia Sa Dlu Vincentiu Babesiu: Ilustrii Din Ant. Mocioni, Georgiu Mocioni, Ales. Mocioni, Eug. Mocioni cāte 2 fl. 50; Vinc. Babesiu, Traianu Doda gen. p. si dep. diet. cāte 2 fl.; — *Dela Oravita:* prin Dlu Marienescu dela d. n. I. Popoviciu, Eli'a Traila adv. Dr. At. M. Marienescu cāte 1 fl. — *Dela Bocsia mont.* prin Dlu pretore cercualu Stefanu Antonescu 5 fl. — *Dela Biserica-alba* prin Rev. Domnu parochu Paulu Miulescu, dela Du'a Elena Raduloviciu 2 fl.; Iul. Eremiciu comerc. Const. Balanescu Sim. Belulescu capit. pens. Paulu Miulescu par. cāte 1 fl.; Const. Palcu panariu, Mih. Novacescu macelariu cāte 50 cr. — *Dela Balintiu:* Reverend Domnu protopopu Geor. Crăciunescu 2 fl.; — *Chineșu* dela Reverd. Domnu parochu Iosif Crăciunescu 2 fl.; Ales. Crăciunescu capet. 1 fl.; — *Bavaniste:* Dlu notariu comunalu Raiciu 1 fl. — Sum'a totala = 201 fl. v. a. — Din acestu sub-tragendu speșele de 49 fl. 60 cr. romane venitu curatu de 151 fl. 40 cr; caro venitu s'a si transpusu comitetulu parochialu spre mai departe dispusetiune.

dreptu aceoa subserisii venimu prin această a aduce cea mai profunda multumita si reconștința tuturor P. T. Domni cari — avendu in vedere scopulu intrupinderii — nu pregătara a ni intinde materialiminte mana de ajutoriu la ajungerea lui.

si permitemu a observa cu viva bucuria la acestu locu, ca fratii coraligionari serbi, si si germanii din locu, nutrescu in inimile lor unu șentiu de cea mai intima frăcietate pentru noi romanii si santu nostra cauza biserică. Fie dara convinsi f'ati nostri, ca succursulu d-loru va fi privitu si primitu din parte-ne intocma ca denariulu veduvei din s. evangelia.

Cubin 30 septembrie 1875.
In numele comitetulu arangiatoriu.
Ladislav Crăciunescu mp. jude reg. ca presiedintiu.
Paulu B. Botosiu mp. parochu ca notariu. —

Ca' adăusulu la „Ratiociniulu”
comitetulu pentru balulu de estu timpu din Viena,

suntemu recercati a publică, cātra contribuiriile incheiate in nrulu 66 ala Albinai, inca urmatório: Prin Dlu Dr. Nicolau Olariu, concipsiu in Sabinu, dela:

D. n. Nicolau Popea, vic. archiep 5 fl.; b. David Ursu, colon. 5 fl.; Iosif Sterea Siolutiu, consil. 5 fl.; Iacobu Bologa, consil. aul. 3 fl.; Ioane Hanea, protopop si Direct. 3 fl.; Nicolau Cristea, ases. consist. si Ret. 2 fl.; Pet. Rosca, consiliariu 2 fl.; Dr. I. Borcea, advo-

catu, 2 fl.; Dr. Dem. Racuciu advocatu, 2 fl.; Dr. Stef. Pecurariu advocatu 2 fl.; Dr. Iar. Puscariu, protosing. 2 fl.; Dr. Ioane Popu, medicu milit. 1 fl.; Dr. Nicolau Olariu, concipsist. 1 fl.; Nic. Fratesiu, secret. arch. 2 fl.; I. Badila, subjude reg. 2 fl.; I. Candrea, profesore 1 fl.; Eug. Brote 1 fl.; Greg. Mateiu sen. negot. 3 fl.; Greg. Mateiu jun. negot. 2; Nicolau Petrescu, cassariu la Alb. 1 fl.; Geor. Brateanu secr. la Alb. 1 fl. Zach. Boiu assess. cons. 1; N. N. si N. N. a 1 fl. = 2 fl. Sum'a 51 fl.

Prin dlu Geor. Grideanu, pretore in Vistea-infer. dela d. n. Bas. Stanciu, capit. in pens. 1 fl. Geor. Munteanu, direct. scol. 1 fl.; Danila Pandrea, dir. scol. din Voila, 1 fl.; Geor. Grideanulu pretore 1 fl. Sum'a 4 fl;

Avisu!

Membrii comitetulu „Reuniunei invetiatoriloru gr. or. din diecesu Caransebesului,” precum si functionarii acesteia — sunt poltiti, a se presentă pe sambata in 18 octobria a. c. st. v. la 9 ore nainte de mediadi, in localitatea școlii gr. or. rom. din Bocsia-montana, pentru țineroa I. ședintie ordinare, in care, conformu programei șatorinde prin șediulu, voru avé a se pertracta si decide unele cause forte momentouose pentru prosperarea Reuniunei.

Fizessiu, 4 octobrie 1875. st. v.

Martinu Tiapu mp.

presiedintele Reuniunei.

Ioanu Tina mp.
notariulu Reuniunei.

Ratiociniulu

despre venitu si speșele balulu arangiatu de junimea romana din Aradu, la 2/14 februaru a. c., in folosulu școlii romane gr. or. din locu.

I. Oferte incurse dela particulari: Esș. Sa Mironu Romanu, metrop. II. Sa Eppulu I. Metianu cāte 20 fl.; II. Sa Eppulu serbu din Timisoara, Geor. Voinovici, 10 fl. R. Iis. Dnu archimandritu Andrei Papp, 10 fl.; II. d. n. I. Arch. Mocioni si Eug. Mocioni cāte 5 fl.; Magf. Sa Vinc. Babesiu 2 fl.; Dr. At. Siandoru, Nic. Filimonu adv. cāte 5 fl.; Vas. Paguba, jude reg. 3 fl.; Dr. I. Papu 2 fl.; Dr. Nic. Oncu, si Geor. Pop'a, ases. ref. cāte 2 fl.; Nic. Pecurariu 5 fl.; Geor. Dogar'u, si Petru Suciudin Otluca cāte 2 fl.; Ales. Popoviciu din S. Anna 1 fl.; A. Schäfer negut. in Aradu, 3 fl.; Val. Opreanu din S. Micloușiu, 5 fl.; Dna Mari'a Fetu, Nic. Lazits, G. Suciudin Toracu m. si N. Iocica din Radna cāte 1 fl.; N. Cresticiu, adv. 4 fl.; Greg. Venteru, adv. 2 fl.; I. Macelariu din Miercurea, 4 fl.; M. B. Stancescu, adv. si I. P. D-sseanu adv. cāte 2 fl.; Ales. Pecurariu din Lipova, 1. taleru; I. Savonescu, invest. 2 fl.; Nic. Crețoiudin Bacuresci, Const. Aiudanu, preotu, A. Horsa din Pesta, si At. Cimponeriu din Pesta, cāte 1 fl.; Iac. Ratiu din Lipova, 3 fl., Ales. Campianiu din Iosasiu, I. Lepu din Oravita, cāte 1 fl.; I. Rusu din Nadlacu, 2 fl. Sum'a = 140 fl. v. a. si 1 taleru.

II. Oferte incassate, prin colecte: Din Aradu: a) prin dlu Geor. Nemțoiu din Aradu: G. Nemțoiu 1 fl.; Iacu 3 fl.; Nic. Antonoviciu, N. Zukevits, M. Toloceanu, I. Jucoviciu si M. Blarinu cāte 1 fl.; — b) prin dlu Trifu Iorgoviciu din Aradu: Tr. Iorgoviciu 1 fl.; Petru Atzel, com. supr. 5 fl.; C. Tabajdy 3 fl.; Laz. Ionescu 5 fl.; Iraszek 3 fl.; I. Sueiu, St. Gyulai, I. Arcosi adv. St. Popoviciu, N. Voscinariu, Dna Aradi Gerő, si Lad. Schifferer cāte 3 fl.; Sig. Dracsay 2 fl.; S. Goldberger 3 fl.; N. Hirschmann, Bund. Henrich, Recher Béla, cāte 1 fl.; Ales. Moldovanu 2 fl.; Dem. Moldovanu, Nica Mihalescu, Arcadiu Ambras V. Szeszanszky cāte 1 fl. Sum'a = 61 fl. v. a.

Prin dlu I. Mladin din Macea: I. Mladin, Nic. Petrila; Geor. Bragea cāte 3 fl. — Prin dlu Trai. Bogdanu din Baia-de-Crisiu: Dr. Ios. Hodosiu, Geor. Secula, Sigis. Borlea, Teod. Papu cāte 1 fl. — *Din Caransebesiu:* dela colectantele Nic. Andreiviciu, protopresbiteru, 3 fl.; apoi N. N. 5 fl.; Trai. Popescu, si Ortvy Miesiu cāte 1 fl. — *Din Curticiu:* dela colectantele Moise Bocsianu ases. cons. 3 fl.; Demet. Tomasdanu, Geor. Rocsinu cāte 3 fl., I. Bulboca, Moise Mladinu cāte fl.; Din *Steprensiu:* col-ctantele Mihaiu Veliciu, notariu 2 fl.; Mihaiu Sturza, prootu, I. Cionea, si Avramu Ursuti cāte 3 fl. — *Din Jadani:* collect. I. Istiniu, N. Mosiescu, si I. Iacobu cāte 1 fl. — *Din Sibiu:* collect. Moise Toma 1 fl. — Nic. Popea, vicariu 2 fl.; I. Hanea, protop 1. Popescu, si Nic. Fratesiu, secret. cāte 1 fl.; *Din Buteni:* Collect. Isidoru Popescu, not. G. Hornoiu, Eman. Missiciu si I. Popoviciu cāte 3 fl.; T. Cologea si M. Sueiu cāte. 1 fl. — *Din Vaslui:* collect. Pav. Fassie 1 fl.; Ales. Sabau, Fenatiu cāte 3 fl.; Ales. Popoviciu, si Lad. Lazaru cāte 1 fl. — *Din Timisoara:* P. Rotariu adv. ca collect. 1 fl.; Meletiu Dregianu, protop. G. Ardeleanu, Luca Calaceanu, si Marcu Barbu cāte 1 fl. — *Din Pecica:* collect. I. Ardeleanu 1 fl.; Toren. Dimitrescu 3 fl.; Nic. Barbura, N. Atanasesovicu, si Caracioni cāte 1 fl. — *Din Oradea-mare:* collect. I. Papu 2 fl.; Nic. Zsiga juu. 1 fl.; N. Zigrė, si Nic. Damandi cāte 2 fl. — *Din Giula:* collect. Ios. Beganu 1 fl. Dem. vasiarhanu adv. Laz. Bugariu si Geor. Miscuti cāte 3 fl.; Nic. Dascalu si Petru Gubasiu cāte 1 fl. —

Din Cuvin: Collect. Isaiia Montia, Vinc. Ioanovici, Vas. Sorbu cāte 1 fl. Sum'a = 108 fl. v. a.

III. Oferte incassate dela colectanti si dela alti contributorii maranimosi, acororu nume sunt necunoscute: Din *Beliusiu*, prin si dela dlu advocatu, Vas. Igeatu. 10 fl.; P. Popu 5 fl.; Flor. Popoviciu, Bich's, 3 fl. P. Goronu, Radna 3 fl.; prin, si dela dlu P. Draga 6 fl.; protopresbiterulu V. Sierbanu 8 fl.; G. Dringou, Timr 5 fl.; B. Mihaloviciu, Sria, 2 fl.; G. Popoviciu, Comlos 5 fl. Sum'a = 47 fl. v. a.

In ser'a de balu, la cassa a incursu venitulu din bilete 203 fl. v. a. Sum'a venieloru in generala face: 559 fl. si 1 taleru. Din acestu detragendu speșele balulu in sum'a de 240 fl. 48 cr. s'a predatu epitropiului parochiale pre langa chitantiu: 318 fl. 63 cr. si 1 taleru, venitu curatu, in folosulu școlii romane gr. or. din Aradu.

Aradu, 15 septembrie 1875.

Georgiu Purcariu, mp.

cassariu.

Augustin Gligorescu, mp.

controloru.

Burs'a noastră din Budapesta si Viena,

de candu nu-i mai publicaramu cursurilo, se tere ca vai de ea, fora nici cātu animo. Pretiurilo ce notă dia de dia, fusera mai multu pre hărtia, decâtu in realitate. De cadiutu caditura hărtiile industriali moreu mai tôte, de ureatu inse — nu se ureara, decâtu cele spriginite din ofi in, cu mari șacrificia, intru interesulu speculatiunei politice.

Astfelu de nonaturali sunt cursurile oficiali la noi, in cātu deca ș'ar intemplă ca o data, intr'o buna deminētia, coticaria noastră politica să-si dea peste capu, apoi cursurilo efectelorulo oficiali ș'ar precipitā in diosu intocmai caș cele industriali prin istoriculu „Krach!”

De ocamdata, agiulu si Napoleondorii se aventara repede, pentru caș'a arētatā in articolulu alu duoilea Budapesta.

Ecā cursurile mai noūe, adeca de la 21 oct. in comparatiune cu cele mai pe urma publicate de fōia noastră:

	din 14 aug.	21 oct.
Actiunile de cred. austr.	214-50	203-—
„ ungh.	208-—	200-—
„ banca nation.	932-—	928-—
„ I. cass. de past. d. Pesta	2350-—	2400-—
Imprim. de st. 5% in arg.	74-—	74-—
„ hart.	70-90	70-—
Ohleg. urbar. d. Ungaria	81-50	81-50
„ Banatu	80-50	81-20
„ Transilvania	80-—	78-75
„ Bucovina	86-50	87-—
Imprimut. ungh. de drum. fer.	101-—	101-50
Actiunile drum. d. f. rom.	33-—	34-—
Napoleonondorii	8-95	9-08
Galbenii imp.	5-24	5-37
Agilu argintulu	101-25	105-—

Piati'a granelorulo inca stagnēdia.

De 8 zile pretiurilo sunt stationari, măcar că niu nu se imbă marfa multa, cum ar trebui să fie estu timpu.

Grānulu celu mai frumoșu, de cāte 85—86 fonti, care dejă este raritate, se plateșe cu cāte 5 fl. 45 cr. metiulu;

grānulu do cāte 84—85 fonti, se cauta si plateșe cu cāte 5 fl. 30—35 cr;

grānulu de usantia, de cāte 82—83 fonti, se plateșe pe data cu cāte 4 fl. 80 cr. pan' la 5 fl. pentru primavēra, cu cāte 5 fl. 20—30 cr.

Secar'a buna, pan' la 3 fl. 20 cr; mai slabuti, cu cāte 3 fl. 15 cr.

Ordiulu frumoșu, cu cāte 2 fl. 80—90 cr.

Ovenulu — cevasi ureatu, se cumpēra cu cāte 2 fl. 20 cr. pan' la 2 fl. 22 cr.

Cucurudiulu — cu cāte 2 fl. 50—60 cr.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu:

In urmare ordinatiunei V. consistoriu oradnu din 16 aprilu, 1874, nr. 145 Sc. se deschido prin această concursu pentru statiu-nea invetiatorēșca din *Sheghisce*.

Emolumintele sunt:

1. Bani gat'a 80 fl. v. a.

2. Bucate 12 cubulu si.

3. Siēse ștangono de lemne.

Doritorii de a ocupă această statiu-nea, sunt avisati a-si substerne recurselo cu tote documinte necesari, adresate comitetulu parochialu, cātra subserisulu in *Bait'a* (Rēz-bānya,) pana in 26 octomvrie a. c. cal. vechiū, candu totu odata va fi si alegerea. —

Comitetulu parochialu.

Ca șcierea mea:

Nicolau Popoviciu mp.

1—3

inspect. școl. de cercu.

Pentru implinirea postulu devenitu vacante la școl'a gr. or. rom. din *Biserica-alba*, cu carele este impreunatu unu salariu anual de 300 fl. v. a. si 100 fl. v. a. ca bani de cortelu, se republica concursu cu terminu pana la 20/8 nov. 1875.

Competitorii la acestu postu au să-si trameta petitiunile instruate cu documentu de-

apre calificatiunea loru invetiatorēșca ni de portare — la magistratulu din locu.

Invetiatoriu de detoriu să coparedie la servitiulu divinu si la immormentari.

Dela magistratulu urbei reg. Biserica-alba. — 2—2

Venerabilele consistoriu Eparochialu din Aradu, cu șentintia sa din 5 iuniu a. c. nr. 1176/B. incuviindu cererea acestui comitetu parochiale pentru de a-si alege protu ștabulu in sensulu Statutulu Organicu, pentru parochia din *Giula-germana*, in acestu modu declarāta de vacante, — deșgendu-se diu'a de alege pe 14 octomvrie a. c. st. v. prin această se dechide concursu.

Emolumentele legate de această parochia suntu: Cortelu liberu, 22 jugere de pamentu aratoriu, birulu si stolele indatinate dela 140 de case.

Voirorii de a ocupă această parochia suntu provocati, ca rugările loru bine instruate, pana in 5 octomvrie st. v. să le tramita cātra dlu *Iustinu Popoviciu*, presiedintele comitetulu parochiale si protonotariu opidanu in *Giula*.

Numai acei recurentii potu avé șperantia că voru fi din partea Comitetulu candidati, cari pe langa calificatiunea in generali receruta, voru pute deșcuma că vorbescu șo scriu perfectu limb'a magiara.

Datu in Opidulu *Giula-germana*, din ședintia comitetulu parochialu, tinentu in 13 septembrie 1875. 3—3

Comitetulu parochialu, in cōntielegere cu mine: *Petru Chirilcescu* mp. protopresvit.

Nepotindu-se țiené alegeșea de invetiatoriu la terminulu prefriptu, pentru școl'a romana gr. or. din *Lezviu*, comit. Temesiului, prin această se prelungēșce terminulu concursuale pana in 14 octomvrie st. vechiū, adeca pon' la diu'a de *Vinerea-mare*, cu acea observatiune, că este cōnditiune nedispensabile, ca competentii să se presento fie in diu'a de alegeșe, șeu in vr'o domineca, in comuna pentru cantări.

Lezviu, in 28 sept. v. 1875. *Comitetulu parochialu*. Cu șcierea mea: *Dr. P. Vasiciu* mp.

Losp. școl. 3—3

Pentru ocuparea parochiei vacanti din comun'a *Toraculu-micu*, protopresviteratulu B.-Comlosiului cu care sunt incoapiate, pe langa respectarea dreptulu veduvei pretoșe, emolumentele: una șositiute parochiale, birulu si stola indatinate dela 24 de case.

Recurentii au a produce testimonii de 8 clāsi gimnasiali, de maturitate, de șologia si de calificatiune pentru parochiile de prim'a classe, despre portarea morale si ocupatiunile de pana acuma. Recursule sunt a se tramite șeu dlui protopopu in B.Comlos șeu de adreptulu comitetulu parochialu in *Toraculu-micu* via *Bega-St. György*, pana in 14 oct. a. c. st. v. in care dia se va țiené alegerea. *Comitetulu parochialu*, in cōntielegere cu dlu Protop. V. Sierbanu. 3—3

Pentru parochia gr. or. romana din comun'a *Serbova*, cōttulu *Timisliului*, protopresviteratulu *Jebelului*, se publica concursu cu terminu de 6 șeptemani dela prim'a inserare in această fōia, prelangu dotatiunea cu una șesiune de 30 jugere de pamentu, din care pana la deșplătirea restantioi de contributiune in suma 300 fl. v. a. se esarendēdia in totu anul 10 jugere, — mai e parte dela 125 de case cāte 1/4 de cucurudiu si stola indatinata.

Cei-ce voiescu a ocupă această parochia să-si tramita petitiunile cu documinte recerute de statutulu org. d-lui protopopu *Alesandru Ioanoviciu* in *Zsebely*. *Serbova* in 21 septembrie 1875. *Comitetulu parochialu*, in cōntielegere cu dlu protopresbiteru tractuale. 2—3

Pentru implinirea postulu de invetiatoriu la școl'a romaneșca gr. roș. din *Pervova* in comitatulu *Severinului*, posta ult. *Borloveni*-noi, se deșchide concursu pe langa urmatório emolumente: 60 fl. v. a. in bani gat'a; 4 fl. 20 cr. v. a. pentru materiale de scrisu; 10 meti de cucurudiu in bōba, 6 orgie de lemne pentru focu; cartiru in natura si gradina de legumi.

Doritorii d'a căștigă acestu postu, bine-voiesca a-si tramite petitiunile loru, instruate cu documentu despre calificatiunea invetiatorēșca si despre portarea morala — cātra comitetulu parochialu in comun'a *Pervova*, pana la 17 octomvrie 1875 e. v. dupa care in 20 oct. se va țiené alegerea.

Pervova, in 21 sept. 1875. — *Comitetulu parochialu*, in cōntielegere cu protopopulu *Mihaiu Popoviciu* mp. 2—3

Pentru vacante parochia gr. or. rom din *Aldes*, protopresbiteratulu *Buteniloru*, cu terminu pana la 19/31 octomvrie a. c. in carea dia va fi si alegerea, avendu recurentii in acestu restimpu recursule loru, adresate cātra subserisulu comitetu, a le substerne dlui protopresbiteru tractuale in *Buteni* (*Butyin*, cot. *Arad*.)

Venitele acestei parochie suntu: folosirea unei șesiuni de pamentu, diumetate aratoriu, diumetate fenatiu; biru parochiale cāte una mesura de cucurudiu șfermatu dela 155 case si stolele indatinate.

Aldes, la 4/16 octomvrie 1875. — *Comitetulu parochialu*, in cōntielegere cu: *Constantinu Gurbanu*, mp. protopresbiteru. 1—2